

שיקום במבחן העלייה: יוצאי ברית- המועצות לשעבר בשיקום פסיכיאטרי בישראל

יבגני קניפל ויוליה מירסקי

בעשורים האחרונים עבר הטיפול והשיקום של אנשים המתמודדים עם מחלות נפש קשות מבתי החולים לקהילה. בתוך האוכלוסייה המטופלת בקהילה בישראל נמצאים יוצאי ברית-המועצות לשעבר, שמרביתם עלו לישראל בשנות ה-90. המאמר מתאר מחקר נרטיבי שעסק בתפיסתם של מהגרים אלה את זהותם, את מחלתם, את תיוגם החברתי ואת השיקום בקהילה שהם פוגשים בישראל. קבוצת המחקר כללה 12 מרואיינים שעלו בבגרותם לישראל מברית-המועצות לשעבר ומקבלים כיום שירות באחת ממסגרות השיקום. הממצאים מלמדים שרוב המרואיינים בוחרים להדגיש את מצוקותיהם הגופניות ולהשטיח ולהסתיר את מחלת הנפש שלהם. כמו כן, הם חווים בדידות וקשיים בגיוס תמיכה חברתית. זאת כיוון שההתמודדות עם המחלה וההגירה הרחיקו אותם מבני משפחה ומחברים, וגם בגלל הימנעותם מנגע עם צרכנים אחרים בבריאות הנפש. המפגש עם מערכות השיקום בקהילה הוא חוויה חדשה ומבלבלת עבורם, ולא תמיד תואמת את צרכיהם הייחודיים. הדיון מתמקד בניגוד שבין ריבוי קשייהם של יוצאי ברית-המועצות לשעבר כמתמודדים וכמהגרים, ובצורך שלהם בקבוצת סיכון פוטנציאלית להיעזר בשירותי השיקום, לבין היחס החשדני והאמביוולנטי כלפי מערכות השיקום שנובע מרקעם התרבותי. ממצאי המחקר עשויים לסייע לאנשי מקצוע לפתח מודעות ורגישות תרבותיות ולאמץ התערבויות מותאמות יותר לצרכיהם של יוצאי ברית-המועצות לשעבר.

מילות מפתח: מחלת נפש, הגירה, יוצאי ברית-המועצות לשעבר, סטיגמה, תיוג, שיקום פסיכיאטרי בקהילה, מחקר נרטיבי